

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

SITE-SPECIFIC INSTALACE

Víla

BcA. Viktorie Kučerová

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra Audiovize

Studijní program Audiovize

Specializace Multimédia

Diplomová práce

SITE-SPECIFIC INSTALACE

Víla

BcA. Viktorie Kučerová

Vedoucí práce: MgA. Jan Morávek
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Viktorie KUČEROVÁ**
Osobní číslo: **D20N0102P**
Studijní program: **N0211A310006 Audiovize**
Specializace: **AU – specializace Multimédia / MgA.**
Téma práce: **SITE-SPECIFIC INSTALACE**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Umělecké pojetí konkrétního prostoru. Práce s možnostmi dané lokality, její technickou i ideovou využitelností. Nalezení kontextu a propojení s autorskou myšlenkou.

Tvůrčí záměr: Mým záměrem je vytvořit site-specific instalaci vycházející z jednoho z mých snů.

Způsob realizace: Instalace bude realizována pomocí techniky odlévání živého modelu a následného zavěšení odlitku v přírodě.

Cíl: Za cíl práce považuji fungující propojení mezi krajinou, objektem a divákem.

Předpokládaný charakter výstupu: 1 site-specific instalace, následná fotografická dokumentace.

Rozsah průvodní zprávy: min. 3 normostrany.

Rozsah teoretické části: **min. 15 normostran**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Love, Death and Robots. 3 série, 9. díl. Jibaro. USA. Netflix. 2022.
Petr Pan. Režie P.J. Hogan. USA/Velká Británie. 2003.
LAO, Meri, 2007. Seduction and the Secret Power of Woman: The Lure of Sirens and Mermaids. ISBN 1594772010.

Vedoucí diplomové práce: **MgA. Jan Morávek**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání diplomové práce: **20. října 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2023**

L.S.

MgA. Vojtěch Aubrecht v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 24. října 2022

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně
a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2023

.....
podpis autora

Mé velké poděkování patří především mé rodině za neutuchající psychickou podporu a nedocenitelnou pomoc při tvorbě samotné.

Dále bych chtěla poděkovat MgA. Janu Morávkovi za odborné konzultace.

Obsah

Mé dosavadní dílo v kontextu specializace	7
Téma a důvod jeho volby	9
Proces přípravy	11
Proces tvorby	12
Popis díla	14
Technologická specifika	18
Přínos práce pro daný obor	18
Seznam použitých zdrojů	19
Resumé	20
Seznam příloh	21

Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

S obhajobou svých děl a prací jsem vždy měla trochu problémy. Nikdy jsem moc neuměla tvořit na zadané téma, ale takhle bohužel funguje většina uměleckých škol. Tady je téma – zpracuj ho. Výsledná práce byla vždy až moc vymyšlená, umělá, překonceptovaná, odosobněná. Nevycházela totiž ze mě. Nedokázala jsem se s ní identifikovat. Všechny svoje nápady, které jsem chtěla realizovat, jsem odkládala, protože se vždy našlo něco, co se v tu chvíli zdálo přednější. Už co si pamatuji jsem ale zažívala takové záblesky, mžiky, vize, čistě vizuální, dá se říct bezobsahové, které v sobě nenesli žádné světospásné poselství ani hlubokou konceptuální myšlenku. Byl to zkrátka jen pocit zhmotněný do vizuální podoby, stále velmi nehmatatelný a roztržitý, ale s neuvěřitelně silným hlasem, kterým ke mně promlouval. Dlouho jsem jen nevěděla, co říká. Dlouho mi trvalo přijít na to, odkud tyto výkřiky podvědomí vychází, čím jsou inspirované, jak se vztahují ke mně a co o mě vypovídají.

Na střední škole jsem vystudovala fotografii a v jejím studiu jsem pokračovala i v bakalářském studiu. Už při tranzici mezi střední a vysokou školou jsem ale zvažovala, jestli je to pro mne cesta, která mne plně uspokojuje a naplňuje. Podala jsem si tedy přihlášku i na obor Sochařství. Jsem ale člověk plný nejistot a ve stresových situacích dělám unáhlená rozhodnutí, která zpětně často vidím jako zbrklá a zbabělá. Pod tlakem přijímacího řízení jsem si tedy vybrala obor, ve kterém jsem si byla jistější, s vyhlídkou větší pravděpodobnosti přijetí. V průběhu bakalářského studia jsem si naplno uvědomila, že moje potřeba umělecky se vyjádřit není možná skrze fotografické médium. Při výběru navazujícího magisterského studia jsem měla tedy jasno. Ateliér multimédií, kde se nemusím omezovat na jeden způsob vyjádření, jedno médium, a navíc svou tvorbu nemusím podřizovat žádnému danému celoateliérovému tématu, byl pro mě výhrou. Díky mému přeorientování se od fotografie, kde jsem se vždy soustředila spíše na dokumentování externích skutečností, má objektová tvorba vychází z jakýchsi interních podvědomých podnětů. Konečně v ní dokážu rozpoznat sebe sama, což mi pomohlo pochopit, proč vlastně tvořím a co mi tvorba dává. Možná je to také i díky delšímu procesu samotného vytváření díla, který je více manuální, řemeslný, hmatatelný a ve své repetitivnosti do jisté míry relaxační a uklidňující. Možná proto, že v tomto oboru čelím novým výzvám, které mě nutí se neustále překonávat a posouvat se dál. I když to občas trvá déle, než bych na začátku očekávala.

Vždy mě fascinovala místa se silným *geniem loci*. Ostatně i proto jsem si téma *Genius loci* vybrala pro svou bakalářskou práci v oboru Užitá fotografie. Tehdy jsem ale úplně nevěděla, jak kouzlo dokumentovaného chátrajícího Veleslavínského zámku přenést divákovi způsobem, který bude citlivý, osobní, ale zároveň nesklouzne ke kýčovitě sentimentálnímu urbexu a patosu. Výsledek ale byl i přes mou silnou emoční vazbu k danému místu velmi odosobněný a strohý.

Mé práce v poslední době zaměřuji hlavně na figurativní motivy a práci s tělem jako takovým. Dalo by se říci, že tvořím autoportéty, které nepřímo ztělesňují moje momentální psychické rozpoložení, byť si ho v danou chvíli třeba plně neuvědomuji a dokážu jej konkrétně pojmenovat až zpětně právě díky následnému zhmotnění. Ve svých posledních pracích poměrně často pracuji i s tématem site-specific. Příkladem tomu může být projekt nazvaný Duchové realizovaný v opuštěném vojenském areálu Čeperka nedaleko města Unhoště, kde jsem obtiskovala své tělo potřené fotoluminiscenční barvou na vojenský protiatomový bunker, který měl sloužit jako záložní vysílací středisko v době konfliktu, a na stromy v jeho těsné blízkosti. Světlezeleně svítící obtisky vytvořili ve tmě jakési duchy lidí, zaměstnanců, kteří tu nikdy nebyli a událostí, které se nikdy neodehrály.

Téma a důvod jeho volby

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila, jak už jsem lehce nastínila výše, téma Site-specific instalace. Skutečnost, která mě na umění ve veřejném prostoru přitahuje a kterou je zároveň i celý směr site-specific umění definován je odklon od tradičních unifikovaných a sterilních výstavních galerijních prostor. Site-specific umění je typ současného umění, které je tvořeno v souvislosti s konkrétním místem či prostředím. Reaguje na specifické rysy místa jako například architekturu, historii, sociální a kulturní kontext či přírodu. Site-specific umění může zaujímat mnoho podob, ať už se jedná o sochu, instalaci, performance nebo multimediální umění. Často se jedná o díla tvořená přímo na místě s použitím materiálů a technik charakteristických pro danou lokaci. Cílem site-specific umění je zaujmout diváka unikátním a imerzivním zážitkem, který pozvedne či úplně transformuje význam samotného prostředí a jeho důležitost. Vytvářením umění, které je site-specific může umělec oponovat tradiční představě o umění a jeho roli ve společnosti a vytvořit tím hlubší propojení mezi divákem, krajinou a dílem.

Počátky site-specific umění se dají těžko datovat. Za první díla tvořená v souvislosti s místem, kde se nachází, se dají považovat již jeskynní malby z nichž nejstarší, teprve nedávno objevenou, je vyobrazení divokého prasete v jeskyni na indonéském ostrově Sulawesi. Podle odborníků může být stará přibližně 45 500 let. Za první umění vědomě tvořené s úmyslem propojení krajiny a díla můžeme uvést tvorbu Roberta Smithsona či Richarda Serry. Mezi mé současné oblíbené autory patří například Anthony Gormley, Jason deCaires Taylor nebo Pierre Huyghe.

Díla, která jsou instalačně svázaná s konkrétním místem nejen rozvíjí genius loci konkrétního prostoru, dokáží ale i oslovit daleko širší publikum a to i včetně neodborné veřejnosti, což je pro mě velmi důležité. Jistý odklon od odborné a zainteresované veřejnosti zajišťuje rozmanitou názorovou pluralitu. Vnímám proto ve své práci dvě roviny. První, unikátní pro každého diváka, která má za cíl čistě a pouze vizuálně zaujmout a přimět diváka na chvíli zastavit v jeho cestě krajinou a strávit s dílem alespoň pár vteřin svého času, kterého máme dnes všichni tak málo. V druhé rovině se již ukáže, kdo je divácky náročnější a zajímá se o širší koncept i kontext díla. Mým cílem je, aby si divák odnesl vizuální zážitek, který s ním alespoň chvíli setrvá a pokud v něm vzbudí zájem zjistit si o díle něco víc, bude to jen plus. Svě práce ale tvořím tak, aby byly pochopitelné i bez dlouhosáhlých explikací konceptů plných cizích slov. Nerada kladu na diváka příliš velké nároky, v žádném případě ho ale nepodceňuji. Není pro mě podprůměrných diváků ani nízkého umění. Každý divák pochází z jiných poměrů, má jiné zájmy a zkušenosti. Sémanticky řečeno každý vychází z vlastního naučeného znakového systému, který si sám v průběhu života na základě jeho subjektivního putování životem vytvořil. V podstatě jde o tvoření souvislostí mezi jednotlivými skutečnostmi. Když prší, vezmu si deštník. Když vidím Munchův nejslavnější obraz, podle otevřené pusy a výrazu namalované postavy vím, že křičí. S tímto

komplexním systémem znaků poté dílo srovnáváme a na základě nalezených podobností a rozdílů určujeme význam, který pro nás dílo reprezentuje. Instalace tohoto typu mají potenciál dostat se i k divákům, kteří by za jiných okolností do galerie z různých důvodů nevkročili. Instalace ve veřejném prostoru jde divákovi, který je otevřený novým zážitkům, naproti a dokáže ho na jeho cestě nečekaně překvapit. Diváci mohou objevovat unikátní charakteristiky prostředí, materiály a techniky použité při tvorbě díla ale i základní koncept, který dílo skrývá. Divák, který již je vybaven znalostmi o současném umění a historii umění může lépe porozumět kontextu ve kterém dílo vzniklo.

Site-specific umění pro mě otvírá otázku pro koho umění vlastně je. Pokud odpověď na tuto otázku zní pro umělce, nemám zájem se jedním stát. Pokud umělci tvoří sami pro sebe, netočíme se náhodou v začarovaném kruhu? Vzájemně se od sebe snažíme vymezit, vymyslet co tu ještě nebylo, ale přesto není výjimečné schovávat kopírování okopírovaného za inspiraci. Akorát v novém hávu, který tomu dodá aspoň trochu autorskosti a originality. Um a řemeslo, které se z umění vytratilo a které je pro mnohé dnešní umělce dá se říci až podřadné je právě to, co dokázali ocenit i lidé nedotčení uměleckým vzděláním. To, kvůli čemu si tolik cenili svého nedělního porcelánu, ukovaného meče či ilustrované knížky. Co má umění vlastně lidem přinášet? Proto se poslední dobou sama sebe ptám, jakým umělcem bych chtěla být a zdali má vůbec galerijní umění v podobě v jaké ho můžeme vidět dnes sílu přežít časy, kde půjde o víc než na kolika vernisážích jsme tenhle týden byli a v jak prestižní galerii naše práce vystavíme. Covid, nechť tomu byl krásnou ukázkou.

Proces přípravy

Nápad pro tuto instalaci ke mně přišel, jako většina mých vizuálních výkřiků podvědomí, ve fázi polospánku už před pár lety. Věděla jsem ale, že tento projekt by byl příliš náročný časově i finančně pro klauzurní práci. Nechala jsem si ho tedy v hlavě a v poznámkách zrát po delší dobu a čekala jsem na vhodnou příležitost pro jeho zrealizování. Když přicházel čas pro zadání diplomové práce, bylo vcelku rychle jasné, že tento projekt je ten pravý. V tu dobu měl ale trochu jinou podobu než je ta, ve které ho nakonec můžete vidět. Prvotní vizuál počítal se sítí zapletenou ve stromě, jakousi pavučinou, kterou měla obývat ženská postava jako něžný predátor. Síť měla být jejím domovem, po kterém se svobodně pohybuje a slouží jí k většímu rozmachu v prostoru. Nicméně při řešení povrchu těla postavy jsem došla do bodu, kdy se pro mě stal povrch těla důležitějším než síť samotná. Chtěla jsem, aby povrch těla postavy působil pro diváka poutavě, s inspirací v pestrém zabarvení zvířat sloužícímu k upoutání kořisti nebo přilákání partnera k páření. Výsledek v kombinaci se sítí by ale mohl působit lehce přeplácane. Navíc jsem se setkala s názory, že postava působí spíš polapeně, jako kořist, což byl přesný opak toho, čeho jsem chtěla docílit. Od sítě jsem tedy ustoupila a zvolila jsem umístění postavy na horizontálně rostoucí větev stromu.

Lokace, kterou jsem si pro instalaci zvolila je zámecká zahrada v obci Valeč. Moje rozhodnutí vyplynulo nejen z toho, že valečskou zámeckou zahradu znám již dlouho z několika návštěv festivalu Povaleč, který se zde tradičně odehrává, ale především z toho, že se zde již několikrát uskutečnily obhajoby kvalifikačních prací a konkrétní strom jsem zde vybrala ještě v době, kdy nebylo rozhodnuto o tom, že se zde obhajoby pro letošní absolventský ročník konat nebudou. Zahrada a krásná příroda v okolí zámku na mě vždy působila uklidňujícím dojmem a ve spojení s uměním, které zde díky panu kastelánovi má své neodmyslitelné místo, působí jako hotové umělecké útočiště. Je to také místo původní instalace sochařského díla Matyáše Bernarda Brauna.

Co se týče výběru modelky, volba byla vcelku jasná. S modelkou jsem spolupracovala již na předchozích projektech, tudíž zhruba věděla, co ji čeká a jak je proces fyzicky i časově náročný. I přes to se rozhodla projektu zúčastnit a chtěla bych jí tímto vyjádřit neskutečnou úctu a vděčnost za její odvalu.

Přípravný proces začal vytvořením vizualizace, kdy jsem se oblékla do tzv. morphsuit obleku a pořídila fotografii v několika pozicích, které v tu chvíli připadali v úvahu. Z několika pozic jsem vybrala tu výslednou, postavu ořízla, abych se zbavila pozadí, barevně upravila a vložila do fotografie stromu, kterou jsem pořídila na telefon při obhlídce lokace. Dále jsem pořídila několik dalších fotografií sebe napozicované do cílené polohy z mnoha úhlů a zakreslila do nich dělící roviny jednotlivých dílu formy.

Tím mohl samotný proces tvorby začít.

Proces tvorby

Socha je tvořená formou odlévání živého modelu, a protože nedisponuji žádným ateliérem, bylo nejdřív zapotřebí připravit si místo pro práci. Natáhnout na zem plachtu, nastříhat si sádrové obvazy, připravit vodu, vazelínu a vymyslet systém, který by modelce co nejvíce usnadnil udržení pozice. Jakmile bylo tohle hotové, mohly jsme přistoupit k samotnému odlévání. Nejdříve jsem zakreslila pozice obou nohou a pravé ruky pro následné lehčí usazení do stejné pozice.

Pozice zvolená pro tuto sochu je extrémně obtížná na výdrž, protože celá váha těla je přenesená na špičku levé nohy. Noha se začala po pár minutách odkr-
vovat, bělat a přicházel nezadržitelný svalový třes, který značně komplikoval proces a způsoboval deformaci forem. Tělo jsem odlévala sama a protože fyzické i psychické pohodlí modelky musí být vždy na prvním místě, kvůli složité pozici jsme musely dělat přestávky po každém vyhotoveném dílu formy. Celý proces formování tak trval asi 3 dny.

Formu jsem dělala ze sádrových ob vazů, které jsem měla rozstříhané do různých velikostí. Ty jsem následně namáčela do vody, přikládala a přihlazovala na tělo separované vazelínou. Tím se vytvořila půlka formy, která se po vytvrnutí z těla sejmula. Ze začátku jsem myslela, že oba protikusy formy zvládneme bez pauzy a zmírním tím riziko, že formy na sebe správně nedosednou. Kvůli náročnosti pozice jsem ale dělala vždy jeden kus, poté následovala pauza, a poté protikus. První dvě formy letěly tedy do koše, protože v půlce druhé formy modelka už nemohla pokračovat. Formy jsem tedy rychle strhla a začaly jsme znovu. I přesto to, že jsme se vždy snažily napozicovat tělo stejně, vznikly zde malé odchylky, které způsobily, že formy na sebe nesesedly úplně dokonale. Nejvýraznější chyby byly u forem hrudníku a pánve. Rozhodla jsem se tedy oba protikusy spojit k sobě ještě než úplně vytvrdly, abych měla aspoň nějakou šanci, že výsledný odlitek bude použitelný. Takto rozměrné 3D dílo jsem dělala poprvé a neměla jsem o procesu, kromě nakoukaných Youtube tutoriálů, moc informací. Ostatní díly forem jsem tedy nechala nespojené, tak jak jsem byla zvyklá při tvorbě 2D odlitků a nechala jsem je vytvrdnout jen přiložené k sobě a zpevněné pomocí lepící pásky, aby nedošlo při vysychání k deformaci. Všechny jsem zpevnila ještě několika vrstvami sádrových ob vazů a udělala tzv. spojky, které měly zajistit, aby se forma pod tíhou sádry neroztáhla.

Když byly všechny díly formy hotové a správně vyschlé, naseparovala jsem je vazelínou a začala pracovat na odlitcích. Štětcem jsem nanášela sádro v několika vrstvách, abych docílila tloušťky výsledného odlitku cca 2cm. Poté jsem vnitřek odlitků zpevnila jutou namočenou v sádře a nechala vyschnout. Po odformování a přiložení hotových odlitků k sobě jsem zjistila, že moje opatření zamezující deformaci forem nebyla úspěšná. Některé formy pod tíhou sádrového odlitku povolily, zkroutily se a odlitky na sebe nesesedly. Musela jsem tedy celý proces s modelkou zopakovat, udělat nové formy obou nohou a jedné ruky a znovu je vylít sádro u. Tentokrát mi již vedoucím práce byla poskytnuta rada půlky forem

předem spojit, tak jak jsem to nevědomky udělala s formou pánve a hrudníku, a sádru ve formě vykroužit. Tato chyba mě stála asi tak třítýdenní zdržení oproti plánovanému harmonogramu. Do obou nohou a jedné ruky jsem rovnou zalila 10mm roxory.

V tuto chvíli jsem měla 6 dílů – hlavu, hrudník, pánev, dvě ruce a dvě nohy. Zatímco tyto části vysychaly, vrhla jsem se na tvorbu kovové konstrukce. Vzhledem k tomu, že mé svářečské schopnosti nejsou zrovna obstojné, se sestavením kovové kozy, na které socha stojí, a samotným svařováním vnitřní konstrukce z roxorů mi pomáhal táta. Nejdříve bylo potřeba ke konstrukci přivařit nohy ve správném úhlu tak, aby seděly na pánev. Bylo tedy zapotřebí všech rukou rodinných příslušníků, aby se nic nepohnulo. Následně jsme nohy propojili pánví a částí, které chyběly jsem dosádrovala a domodelovala. Dále jsme k pánvi přivařili roxor pro páteř a nasunuli hrudník s opěrnou rukou, přivařili, zafixovali a spoje jsem opět domodelovala. Nakonec jsme přivařili hlavu a levou ruku se zasádrovaným roxorem vyčnívajícím ven. Výslednou sochu jsem zbrousila a zaretušovala případné vzduchové bublinky.

Tento jakýsi polotovar bez povrchové úpravy jsem nafotila. V povrchové úpravě se totiž mnoho detailů ztratí a nechtěla jsem, aby o ně komise přišla. Sochu jsem nafotila na černém pozadí. Nyní přede mnou stálo nelehké rozhodnutí. Kvůli neudělení vnitřního školního grantu a vysoké finanční náročnosti jsem musela ustoupit od původně zamýšlené laminátové podoby sochy a musela jsem se rozhodnout, jestli na sádrové soše, která měla původně sloužit jako kopyto pro silikonovou formu pro následnou laminaci, udělám slídový povrch napevno, tím pádem bych přišla o možnost sochu v budoucnu zaformovat a udělat laminátový odlitek, nebo vymyslím způsob aplikace slídových šupin, který bude natolik pevný, aby vydržel focení a byl použitelný pro vizualizaci, ale zároveň lehce odstranitelný, až se rozhodnu sochu do laminátu převést. V domnění, že sochu fyzicky nikam nebudu převážet a obhajovat budu vizualizaci instalace, jsem se rozhodla pro odstranitelnou variantu. Sochu jsem tedy naseparovala vazelínou pro snadnější odstranění a z Lukoprenu 5221 jsem vytvořila tenkou vrstvu do které jsem nahazovala slídové šupiny. Sochu s hotovou povrchovou úpravou jsem nafotila znovu stejným způsobem jako předtím. Až týden před odevzdáním mi bylo doručeno v mém zájmu sochu na obhajoby dopravit. V tu chvíli ale bylo dílo hotové a slídový povrch neměl šanci přežít téměř 100km převoz.

Popis díla

Má diplomová práce je site-specific instalace, která měla být instalována v zámecké zahradě v obci Valeč. Původně se mělo jednat, jak jsem již nastínila výše, o lehký laminátový odlitek, který měl být instalován na větvi urostlého buku. Záložní varianta, kterou jsem měla připravenou pro tento scénář a která se obešla bez zafinancování školou, byla povrchově upravit sádrovou sochu stejně jako laminátovou a obhájit si vizualizaci instalace. Pro povrchovou úpravu jsem tedy zvolila způsob zpracování, který se dá jednoduše odstranit a v případě, že někdy budu mít dostatek svých financí či najdu jiného sponzora, povrch jednoduše sloupnu a zůstane mi opět čistá sádrová socha připravena pro silikonovou formu.

Instalace znázorňuje postavu číhající na stromě, jejíž předloha se mi zjevila ve snu. Chtěla jsem stvořit bájnou mytologickou bytost, která vzešla ze země a je tvořena z materiálu, který diváka na první pohled upoutá. Antickou sirénu, řeckou dryádu, českou vílu. Sebevědomého dravce, který ale zůstává na první pohled neškodný, něžný a éterický. Její gesto ruky působí konfrontačně a má lákat diváka, aby za ní na strom vyšplhal. Strom a celá zahrada je jejím teritoriem, domovem, ve kterém se svobodně pohybuje a má nad ním kontrolu.

V rámci zachování jedné ze základních definic site-specific instalací jsem chtěla, aby materiál, který bude tvořit povrch sochy, byl přírodního charakteru a měl spojitost s místem instalace. V oblasti okolo Valče se rozkládá jedno z největších mineralogických nalezišť. Hledala jsem tedy minerál, který bude ve velkém objemu finančně dostupný. Rozhodla jsem se pro slídové šupiny, které se běžně používají jako přísada do omítek. Tento materiál mi perfektně zapadal do konceptu, protože vytvořil na povrchu sochy stříbřité třpitivé šupinky, které díky svému jemnému zabarvení do béžova opravdu připomínají šupinatou olupující se kůži. Docílila jsem tím tedy požadovaného vizuálně poutavého efektu, který si ale přesto zachovává svou přírodní a přirozenou čistotu. Olupující se šupiny také přidávají na dojmu stáří, dlouhověkosti a vyžilosti.

Strom, který jsem si pro instalaci vybrala se nachází v bezprostřední blízkosti valečského teatronu, kde se právě dokončuje jeho kompletní rekonstrukce. Vzhledem k tomu, že zatím nikdo přesně nedokázal určit z jaké doby přesně pochází či k čemu sloužil, je opředen několika otázkami a přímo vyzývá k vytváření vlastních fikčních příběhů. Jeden takový jsem si stvořila...

Kdysi dávno, v dobách, kdy víra v pohádkové nadpřirozeno byla součástí každého života, si jeden mladík při své každodenní letní procházce zámeckým parkem povšimnul v dálce něčeho třpytivého. Nejdříve si myslel, že je to pouze ranní rosa utkvělá na listech košatého buku, který rostl nedaleko zámku. Nejednou se ale listy stromu rozechvěly a větve se začali pohybovat jako kdyby po nich někdo skákal. Zvědavý mladík šel blíž, aby se přesvědčil, jestli se ve stromě neukrývá někdo, kdo v zahradě nemá co dělat. Když došel ke stromu, překvapením oněměl. Na větvi číhala krásná jemná bytost, víla, s kůží, která se v ranním světle tak přenádherně a oslnivě třpytila.

Po chvíli, co si navzájem hleděli do očí, natáhla víla ruku směrem k mladíkovi jako kdyby ho vybízela, ať za ní na strom vyleze. Mladík, zhypnotizovaný její něžnou krásou, ruku chytil a v mžiku byl na stromě. Z blízka byla víla snad ještě oslnivější, jen její pohled byl až děsivě prázdný a z jejího těla šel prapodivný chlad. Mladík znejistil a chtěl ze stromu seskočit, ale v tom ho víla popadla, vynesla ho až vysoko do koruny stromu a svým pevným, mrazivým obejmutím ho zabila. Jeho zmrzlé tělo propadlo stromem, kde ho o pár hodin později našel jeho bratr. A protože mladík, který podlehl vílímu kouzlu byl dědic celého panství, na vílu se uspořádal hon.

Na Valeč se sjeli desítky zámeckých pánů ze širokého okolí a dlouhé dny pročesávali okolní lesy se zapálenými loučemi, aby byli před vílou v bezpečí. Nakonec vílu polapili. Víla se bránila, ale oheň jí bral její sílu. Spoutanou vílu dovezli do zámku, kde bratr rozhodl, že její краса je příliš velká, než aby ji zabil. Nechal tedy postavit teatron. Místo, kde bude vílu ukazovat jako trofej a kam se na ní budou jezdit dívat chudí i bohatí. Stala se atrakcí, která mu přinesla velkou slávu. Lidé jezdili v davech, překřikovali se, šlapali po sobě, jen aby mohli vílu na chvíli spatřit. Nejdříve se víla snažila utéct, snažila se použít svou moc, ale marně. Strážců, kteří ji hlídali bylo moc. Uběhli roky a víla postupem času slábla, byla hladová, utýraná a její duše byla zlomená. Když už v teatronu jen bezvládně seděla, lidé si na ní začali dovolovat. Přišli se totiž podívat na nezkrotnou příšeru a ne na třpytivou smutnou hromádku. Zklamaný a rozhořčený dav začal po víle házet věci, křičeli na ní, uráželi jí a pár nejhlasitějších nevychovců se dokonce odvážil přiblížit se až k ní. Věřili, že víla je již neškodná a že jsou v bezpečí. Nemohli se ale plést víc. Víla sebrala svou poslední sílu a ty, kdo se odvážili přiblížit zabila jedním dotekem. Vystrašený dav se začal v panice rozutíkávat a překvapení strážci, kteří stáli opodál vzali louče a vílu upálili.

Bratr mladíka, tehdy zámecký pán, se pokoušel v teatronu pořádat jiné zábavy, ale slávě víly se nic vyrovnat nedokázalo. Ztráta hlavní atrakce stála teatron popularitu a ten postupně upadl v zapomnění. Chátral a chátral až postupně zarostl stromy a z jeho původní podoby zůstalo jen pár kamenů. O jeho rekonstrukci bylo rozhodnuto teprve nedávno a právě v dnešních dnech práce na obnově teatronu končí.

Park je dnes volně přístupný veřejnosti a krásnou zahradou se může procházet kdokoli. Jednoho sobotního odpoledne se do zahrady vydala parta kamarádů. Byli právě na odchodu, když si jeden z nich uvědomil, že si na lavičce, kde seděli zapomněl telefon. Vrátil se pro něj a když bral telefon do ruky, všiml si v dálce na stromě něčeho třpytivého. Chtěl jít blíž, ale kamarádi už na něj volali z nastartovaného auta. Násilím tedy odtrhl zrak a šel zpátky k autu. Několikrát se otočil, ale už nic neviděl. Kdyby věděl, jaké měl štěstí... Málokdo totiž ví, že vílu nelze upálit. Ve vhodnou chvíli se znovu zrodí ze země a nyní, kdy jsou práce na teatronu skoro dokončené a divadlo znovu otevřené, je právě ta příhodná chvíle.

Víly se znovu rodí s různým úmyslem. Některé chtějí lásku, moc, jiné chtějí být lidmi, tahle se ale zrodila pro pomstu. Je to bytost, která dlouho spala skryta zraku lidí a nyní se spolu s teatronem probouzí sice zesláblá, její olupující se třpytivé šupiny zdaleka nedosahují takové oslnivosti, ale přesto připravená znovu nabít síly a prohánět se po lesích. Teprve čas ukáže, kdo je v místních lesích a zahradách tím pravým predátorem.

Téma víl a dalších podobných mytologických bytostí mě fascinovalo již v dětských pohádkách. Vlastnosti jako něžnost a krutost, kterými víly většinou disponují jsou ve své protichůdnosti tak nereálné ale přitom naprosto skutečné. Víly jako mytologické bytosti jsou přítomny snad ve všech kulturách. Slovanské víly, germánské nixy, keltské sidhe či řecké nymfy. Obecně jsou asociovány s přírodou a oplývají magickými schopnostmi, které mohou lidem přinést štěstí i pohromu. Některé národy přiřkávají vílám křesťanský podtext. Můžeme tak potkat například ukrajinské navky – duše nekřtěňátek nebo předčasně zemřelých či zasebevražděných dívek, které lidem ubližují. Českých víl je celá řada. Víly vzdušné – Větrnice a Meluzína, ve stromech žijící žínky, vodní víly rusalky, zlé jezinky (slovenské bosorky), sudičky či neupravené divoženky. Některé své oběti utancovali, jiné ulehtali, další převrhovali lodě či ničili rybářské sítě. Dokonce se tvrdilo, že některé podvrhují novorozeňata a nahrazují je svými dětmi bez duše. Při podezření z výměny bylo doporučeno dítě často bít, aby se nad ním víla slitovala a vrátila dítě ukradené. Upřímně doufám, že se tímhle moc lidí neřídilo...

U své práce jsem se ale nechtěla upínat k jedné konkrétní mytologické postavě a omezit tak svou interpretaci díla na pouze jednu předem danou definici. Vybrala jsem si tedy prvky, které mě u jiných bytostí oslovily a stvořila jsem si vlastní vílu.

Technologická specifika

Forma je vyhotovená ze padesáti rolí sádrových obinadel Safix plus 20cmx3m. Socha, ve fázi, ve které je momentálně vyvedená, je ze sádry s vnitřním zpevněním z juty namočené v sádře. Vnitřní konstrukce je z naohýbaných 10mm betonových výstuží, které vyčnívají zhruba 20cm z obou nohou a pravé opěrné ruky. Vyčnívající roxory jsou přivařeny ke kovové improvizované koze. Zaretušovaná socha je natřená Lukoprenem 5221 pro vytvoření lepivé vrstvy do které jsem aplikovala světlé slídové šupiny hrubosti 1-3mm od společnosti Cemix. Pro separaci sádra-lukopren jsem použila lékařskou vazelínu. Váha sochy včetně kovové kozy je zhruba 70-80kg Socha je v životní velikosti a její rozměry jsou 90x90x110cm.

K realizaci tohoto projektu jsem potřebovala: Safix plus Obinadlo sádrové 20cmx3mx2ks (3obalení), kýble, vodu, nůžky, vazelínu, parotěsnou fólii, 2x40kg pytel sádry, jutu, 3ks betonové výstuže, brusný papír různých hrubostí, brusné mřížky, úhlovou brusku, nůž, svářečku, 2x 900g Lukopren 5221, štětec, Cemix DEKOR SLÍDA 2406 Provedení: hrubost 1-3mm – typ: Slída světlá

Socha je nafocená na černém pozadí fotoaparátem Sony Alpha A7 III s objektivem Sigma 24-70mm f/2,8.

Přínos práce pro daný obor

Momentální přínos práce vidím hlavně pro sebe. Tento projekt mě neskutečně posunul jak v technologických a materiálových dovednostech a znalostech.

Pokud by se práce realizovala, jako její přínos bych viděla potenciální zvýšení zájmu o valečskou zámeckou zahradu a teatron, který zahrada ukrývá.

Seznam použitých zdrojů

Internetové zdroje:

Vědci objevili nejstarší jeskynní malbu. Červené prase vzniklo před 45 tisíci lety

Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/3254594-vedci-objevili-nejstarsi-jeskynni-malbu-cervene-prase-vzniklo-pred-45-tisici-lety>

Valečská historie

Dostupné z:

<https://www.zamek-valec.cz/cs/o-zamku/historie>

Theatron ve Valči, kde se točila řada filmů, prozkoumají archeologové

Dostupné z:

https://karlovarsky.denik.cz/zpravy_region/theatron-ve-valci-kde-se-tocila-rada-filmu-prozkoumaji-archeologove-20210418.html

Víla

Dostupné z:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%ADla>

Reflexe proměny výtvarného umění v koncepci oblasti Umění a kultura

Dostupné z:

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/724/reflexe-promeny-vytvarneho-umeni-v-koncepci-oblasti-umeni-a-kultura.html>

Resumé

Pro svoji diplomovou práci na téma Site-specific instalace jsem stvořila vílu, mytologickou bytost, která vypadá na první pohled něžně, ale ve skutečnosti se v ní skrývá predátor. Jedná se o sádrovou sochu, odlitou podle živého modelu, která je pokryta vrstvou slídových třpytivých šupin připomínajících olupující se kůži. Na Valči můžeme nalézt největší mineralogické naleziště, tudíž má slída spojitost i s původním místem instalace. Víla je skrčená v dřepu a natahuje jednu ruku směrem k divákovi. Gesto má působit konfrontačně a má ho lákat k vyšplhání za ní na strom.

Pro podpoření projektu jako takového jsem napsala o víle krátký fikční příběh.

For my diploma thesis I created a fairy – a site-specific installation. It is a mythical creature, which looks gentle at first sight but in fact it hides a predator. It is a plaster sculpture made by lifecasting process. The sculpture is covered with flashy mica flakes which look similar to flaky skin. There is a huge mineralogical site on Valeč so there is an connection between the mica and the original installation site. The fairy is crouching down with her right arm stretched out towards a viewer. The gesture should feel confrontational and it should tempt the viewer to climb the tree to the fairy.

To support the project as a whole I also wrote a short fiction story about the fairy.

Seznam příloh

Příloha č.1

Bakalářská práce na téma Veleslavín

Příloha č.2

Duchové – klauzurní práce

Příloha č.3

Bažiňáčka – klauzurní práce

Příloha č.4

První vizualizace

Příloha č.5

Dělicí roviny pro formu

Příloha č.6

Tvorba forem

Příloha č.7

Sádrové odlitky

Příloha č.8

Kompletování

Příloha č.9

Dokončování a focení

Příloha č.10

Socha zaretušovaná

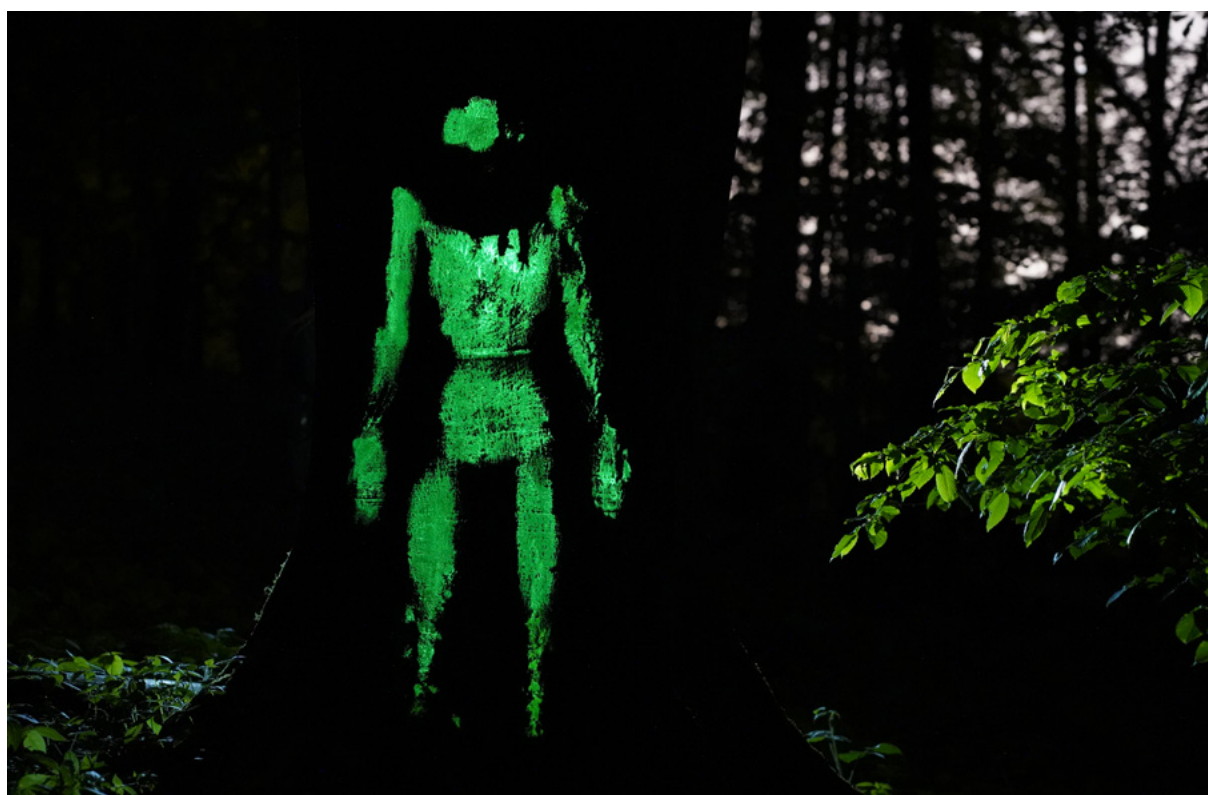
Příloha č.11

Socha se slídovým povrchem

Příloha č.1
Bakalářská práce na téma Veveslavín

Příloha č.2
Duchové – klauzurní práce

Příloha č.3
Bažinačka – klauzurní práce

Příloha č.4
První vizualizace

Příloha č.5
Dělicí roviny pro formu

Příloha č.6
Tvorba forem

Příloha č.7
Sádrové odlitky

Příloha č.8
Kompletování

Příloha č.9
Dokončování a focení

Příloha č.10
Socha zaretušovaná

Příloha č.11
Socha se slídovým povrchem

